נח: הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

שומרת יבם קרית לה אשתו מעלייתא היא דהא אמר רב קנה לכל[5]. ופע"ג דקרי לה שומרת יבם במילתיה דרבי יאשיה ורבי יונתן לחיילו בנא עליה יבם בנית חמו[1] ובלא עבד בה מאמר התם משום דלאו אשתו מעליא היא לענין השקאה קרי לה שפיר שומרת יבם אפילו לרב דאמר קנה לכל דהא ממעט לה רבי יונתן בברייתא מתחת אישך ורבי יאשיה קרי לה נמי שומרת יבם דקתני יכול שאני מוציא שומרת יבם כו' משום דאי לאו רבויא דאיש איש הוה ממעט לה וכן מסיק התם אבל הכא לא הזכיר שום טעם שהיה ראוי לקרותה על ידו שומרת יבם ועוד כיון דקונה לכל לא הוה ליה למימר שומרת יבם

וכנוסה דהך נמי כנוסה היא:

דהא אמר רב קנה [5]כל. וכנפל מן הגג ונתקע או בנתכוון להטיח בכותל ליכא לאוקמה דוימן איש כך את שכנתו מבלעדי אישך דמשמע מבלעדי אישך שנתן בך את שכנתו משמע דבעינן בכעל כוונת שכיבה: **רב** פפא אמר הא' תנא. פי' בקונטרס בלשון שני לעולם קניא לה ואיסתתרה כשהיא ארוסה והאי תנא הוא דלית ליה הך דרשא דונקה האיש מעון ולית ליה הך דרשא שקדמה שכיבת בעל וקש' לר"י דבריש שבועות (דף ה. וסס) ובסוטה (דף כח.) ובכמה דוכתי פריך ומי בדקי לה מיא והתניא ונקה האיש וכו' ולא משני האי תנא הוא משמע דליכא מאן דפליג ועוד מנא ליה דהאי תנא לא בעי שתקדוש שכיבת בעל דלמא כשבא עליה ארוסה בבית אביה מיירי ונראה בלשון דאשון שבקונטרס ושלא שטית ארוסה דקאמר לא שנסתרה בחירוסין קאמר אלא ה"ק שלא שטית לחיות נבדקת עליה בקיומי לחירוסין מיהו גם לשון זה קצת קשה כיון שצריך להביא ראיה על זה שמועיל קיומי לחירוסין להשקותה בסתירה דנישואין מנא ליה דהאי תנא אית ליה האי סברא הא איכא לפרושי מקנין לארוסה להשקותה כשהיא נשואה הייט דקניא לה כשהיא ארוסה ואיסתתרה ונכנסה לחופה ולא נבעלה כדפי' מתניתין דלעיל:

על ידי גלגול. לא בעי [7]לאפוקי גלגול מגלגול דאיש אחר דלא דמי דגלגול דאיש אחר ראוי להשקות על ידו אם היה מקנא על ידו אבל קרקעות לאו בעות שבועה ניהו כלל אבל מגלגול דארוסה ליף שפיר דלאו בת השקאה היא כלל ואפי' הכי מגלגל זעות לחירוסין וא"ת ולמאי דדייקינן מייתי לעיל דיש חופה לפסולות ולא מוקמינן על ידי גלגול מגלגל שבועה וי"ל דנפקא ליה מאיש אחר ולא הוה מפליג בין קרקעות לאיש אחר לי' נמי דמשמע ליה מאיש אחר אפילו קטן דדמי לקרקעות שאין מקנין על ידו כדאמר

בסוף פרק ארוסה (סוטה דף כו: וכן בריש פ' שם כד.):

אימור דאמר רבי מאיר בו'. גם מכאן ראיה דחשיב משתמרת לגיאה פסולה אף על פי שלא היו הקידושין בעבירה:

מהו

[1] שומרת יבם קרית לה אשתו מעליא היא דהא [2]אמר רב קנה לכל כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה מידי הוא טעמא אלא לרב הא אמר רב קנה לכל הכא במאי עסקינן כגון דעבד בה מאמר וב"ש היא דאמרי [3]מאמר קונה קנין גמור אי הכי היינו ארוסה ולטעמיך נשואה וכנוסה לאו חדא מילתא היא אלא נשואה דידיה וכנוסה דחבריה הכא נמי ארוסה דידיה ושומרת יבם דחבריה רב פפא אמר האי תנא הוא דתניא [4]אין מקנין לה לארוסה להשקותה כשהיא ארוסה אבל מקנין אותה להשקותה כשהיא נשואה רב נחמן בר יצחק אמר [5]א[6]על ידי גלגול שלח רב חנינא משמיה דרבי יוחנן העושה מאמר ביבמתו [ויש לו אח] אפילו הוא כהן והיא כהנת פסלה מן התרומה למאן אילימא לרבי מאיר אימר דאמר רבי מאיר משתמרת לביאה פסולה לא אכלה מדאורייתא דרבנן מי אמר ואלא לרבי אלעזר ורבי שמעון השתא משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה דרבנן מיבעיא אלא כי אתא רבין אמר עשה בה מאמר ביבמתו דברי הכל אכלה [7]יש לו אח חלל דברי הכל אינה אוכלת לא נחלקו אלא שנתן לה גט רבי יוחנן אמר אוכלת ריש לקיש אמר אינה אוכלת רבי יוחנן אמר [8]אוכלת אפילו לרבי מאיר דאמר אינה אוכלת הני מילי משתמרת לביאה פסולה דאורייתא [9]אבל דרבנן אכלה וריש לקיש אמר אינה אוכלת אפילו לר"א ורבי שמעון דאמרי אוכלת הני מילי דיש לו להאכיל במקום אחר אבל הכא כיון דאין לו להאכיל במקום אחר לא וכי תימא הכא נמי יש לו להאכילה בחוזרת חוזרת פסקה מיניה וקרובה לבי נשא אבל הא אגידא ביה: נתארמלו או נתגרשו וכו': בעא מיניה רבי חייא בר יוסף משמואל כהן גדול שקדש את הקטנה ובגרה תחתיו

מהו

שומרת יבם קרית לה: קנה לכל. בבייתא שוגג ומזיד: **מידי הוא טעמא אלא לרב.** הא דמייתינן יש חופה לפסולות לטיעוה לרב מייתינן לה דאמר לעילו) יש חופה לפסולות ורב האמר לעיל קנה לכל **כגון דעבד מאמר.** ואמ"ל בא עליה ולדידיה לא מיתרלתא היא: **וכ"ש היא דאמרי.** בפרק ד' אחין (לעיל דף נט:) מאמר קונה קנין גמור לעשות ארוסה גמורה והפרית את זיקת היבום ותו לא מקניא ליה בבייתא מזיד אלא במסירת חופה כאשה בעלמא כדאמרינן בד' אחין (שם) ומשום הכי קרי לה שומרת יבם אפילו לאחר ביאה דאי"ל לא אלים מאמר להפרית זיקת יבמין ולימול זיקת אירוסין ונישואין והוי[1] קני לה בבייתא זעות לגמרי: **אי הכי היינו ארוסה.** גמורה וארוסה הא תנא לה: **נשואה דידיה.** אשתו אלא היתה יבמתו: **דחבריה.** אחיו דבעמתו שייך לשון כניסה: ליטא אחרינא[2] ועיקר **דכוותה נמי שומרת יבם.** דקשיא לך נמי הא לאו בת אשקויי היא מוקמת לה נמי כגון שבא עליה דהא כשנכנסה לחופה ליכא לאוקומה דהא חופה ביבמה לא שייכא: **שומרת יבם קרית כו'.** אלא לא תוקמה לשומרת יבם כשבא עליה אלא כגון דעבד בה מאמר ולשקדמה שכיבת בעל לא קפדינן דהא קדמה שכיבת בעל הראשון שהיא בלה מכתו ומאמר קונה קנין גמור וקרינן בה מתת אישך[3]: **רב פפא אמר.** לעולם לא אתוק מינה דיש חופה והכא כגון דקניא לה כשהיא ארוסה ונשאה וכא עליה והדר איסתתרה ומשקה לה על ידי אותו קינוי והאי תנא הוא כו': ליטא אחרינא **אמר רב פפא.** לעולם דקניא לה כשהיא ארוסה ואיסתתרה ומשקה לה כשהיא נשואה [הג"ה עד שלא נבעלה ודקשיא לך משקדמה שכיבת בעל לנועל האי תנא וכו' עכ"ה] ודקשיא לך אין מנוקה מעון האי תנא הוא דלית ליה הך דרשא. וזה הוא לשון מורי והוא נראה עיקר דלגישא קמא איכא למיפרך אם כן מאי לא שטיתי ארוסה ואדרבה הא לא כשהיא ארוסה איסתתרה: **רב נחמן אמר.** מתניתין בדלא קניא ולא איסתתרה כשהיא ארוסה אלא קניא לה משנשאה ואיסתתרה ומשקה לה ע"י קינוי של עכשיו ומגלגל עליה שבועה כל ימיה שהיתה מחתיו משנתארסה ונבדקה ומכאן לגלגול שבועה מן התורה: **פסלה מן הארוסה.** עד שיכנוס: **משתמרת לגיאה פסולה.** שיש בידו אחיו לבא עליה ובעלתו ביאה וכי היכי דהיא משתמרת לביאתו כך היא משתמרת לביאת אחיו שהיא פסולה מדרבנן דיש ביאה אחר מאמר כדתנן (לעיל דף נ:) מאמר לזו ובעל לזו כו' וכן בכ' יבמין ויבמה אחת: **דאורייתא.** ביאה שהיא פסולה דאורייתא כגון אלמנה לכהן גדול: **דברי הכל.** בין לרבי יוחנן בין לריש לקיש אכלה בתרומה דבי נשא דהא אפילו לרבי מאיר לא פסיל אלא במשתמרת לביאה פסולה דאורייתא: **יש.** לזה הינם אח חלל: **לדברי הכל לא אכלה.** אפי' היא בת כהן ופע"ג דעבד בה מאמר כהן כשר מכמה כהן גדול. שקיבל בה כשהיא נשואה ונפתרה ונתגלגל עליה שבועה על אירוסין אעיים אלא היו דאוריתא לשבועה כפי עצמן שהרי לא קניא (קדושין כז.).

[1] ונראה דל"ל ולא הכ"ד דפשיטא ליה שאסור לטיעה אלא דהוה אבי מטיעה.

[1] שומרת יבם קרית לה אשתו מעליא היא דהא אמר רב קנה לכל כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה מידי הוא טעמא אלא לרב הא אמר רב קנה לכל הכא במאי עסקינן כגון דעבד בה מאמר וב"ש היא דאמרי [3]מאמר קונה קנין גמור אי הכי היינו ארוסה ולטעמיך נשואה וכנוסה לאו חדא מילתא היא אלא נשואה דידיה וכנוסה דחבריה הכא נמי ארוסה דידיה ושומרת יבם דחבריה רב פפא אמר האי תנא הוא דתניא [4]אין מקנין לה לארוסה להשקותה כשהיא ארוסה אבל מקנין אותה להשקותה כשהיא נשואה רב נחמן בר יצחק אמר [5]א[6]על ידי גלגול שלח רב חנינא משמיה דרבי יוחנן העושה מאמר ביבמתו [ויש לו אח] אפילו הוא כהן והיא כהנת פסלה מן התרומה למאן אילימא לרבי מאיר אימר דאמר רבי מאיר משתמרת לביאה פסולה לא אכלה מדאורייתא דרבנן מי אמר ואלא לרבי אלעזר ורבי שמעון השתא משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה דרבנן מיבעיא אלא כי אתא רבין אמר עשה בה מאמר ביבמתו דברי הכל אכלה [7]יש לו אח חלל דברי הכל אינה אוכלת לא נחלקו אלא שנתן לה גט רבי יוחנן אמר אוכלת ריש לקיש אמר אינה אוכלת רבי יוחנן אמר [8]אוכלת אפילו לרבי מאיר דאמר אינה אוכלת הני מילי משתמרת לביאה פסולה דאורייתא [9]אבל דרבנן אכלה וריש לקיש אמר אינה אוכלת אפילו לר"א ורבי שמעון דאמרי אוכלת הני מילי דיש לו להאכיל במקום אחר אבל הכא כיון דאין לו להאכיל במקום אחר לא וכי תימא הכא נמי יש לו להאכילה בחוזרת חוזרת פסקה מיניה וקרובה לבי נשא אבל הא אגידא ביה: נתארמלו או נתגרשו וכו': בעא מיניה רבי חייא בר יוסף משמואל כהן גדול שקדש את הקטנה ובגרה תחתיו

מהו

[1] ד"ה אמר מר' ס"ד מהלי פוטה הלי ח:
[2] ב מר' ס"ו מהלי תרומות הלי כב:
[3] ג ד מר' שם הלי כג:

עין משפט נר מצוה

נב א מר' פ"ד מהלי פוטה הלי ח:
נג ב מר' ס"ו מהלי תרומות הלי כב:
נד ג ד מר' שם הלי כג:

תוספות ישנים

שומרת יבם קרית לה אשתו מעליא היא. הכא פריך משום דקאמר בתר הכי ויבמה [אכל] בפוטה לא נוכל לפרש כן וא"ת ליקמה שנתכוין להעיד בפוטה והטיח בינמתו דלמרינן לעיל לא קנה וי"ל דא"כ הדבא קונית לדוכתין דלא קדמה שכיבת בעל לכיעל דלאו אשתו היא מקרי"א: **רעבד** בה מאמר דהשתא אתה מינה זיקת יבמין ואלה עליו זיקת אירוסין ונישואין דמאמר קונה קנין גמור לכ"ש דהשתא לא קנאה בביאה דמיירי דמתחברת מסירה לחופה ולעולם מיירי שבא עליה יבם בנית חמיה: ע"י גלגול פי' ומיירי בקונה לה בנישואין ומשקה לה בנישואין אבל על ידי גלגול בשכבת שלא זנתה בארוסין והשתא נימא דאמרה ונשואה תרתי מילי נינהו והוי כמו אתן מתנה זה אתן מתנה אחר ופ"ת מ"מ מקרי דאם אמת הדבר שנתנה כשהיא ארוסה היכי בדקי לה מיא בנשואין הלא אינו מעון מעון וי"ל דמ"מ כיון שאינו מוד בדבר בדקי ליה שפיר מיא. ואי"ת א"כ לעיל כי פריך ומי בדקי לה מיא הלא אין הדם מעוקה מעון ליפני דמיירי כשבא עליה כשונג וי"ל לעיל לא מלי לשנויי הכי דכיון דמיירי דקני לה בארוסין יש לו להסמר שלא יבא עליה ובאסר בא עלי' קריב לגזוד ואינו מעוקה מעון שהרי השדה חוזרת מדקני לה אבל הכא לא קני לה בארוסין כלל ויהי הדם מעוקה מעון אפילו אם נתנה כי לא [עלה] על דעתו שנתנה א"כ הוי הדם מעוקה מעון: כ"ג שקדש את הקטנה ונבגרה תחתיו מהו בתר אירוסין אחלינן ואמרי ליה לו בתר נשואין אחלינן ואסורה. ופשיט מן האירוסין כשרות אלמא מדלא אפלינן מאירוסין דבתר נשואין אחלינן ולקמן אמרינן דהשתא פשיטא ליה דבתר נשואין אחלינן ולקמן פשיטא ליה דבתר אירוסין אחלינן מהכיון דנתמנה לחיות כ"ג יכנס. ופע"ק דקאמר לשוויה אלמה לא קא מכעיא ליה משמע דר' יוחנן היה סבור דרבי מייר כמי לשוויה אלמה ולפ"ה הא לא מיירי כלל לשוויה אלמה אלא לענין אם אסורה לו או מותרת אבל שהיה מנתה איסור אלמה לאיסור קיחה והוא"ל שאני איסור אלמה מאיסור קיחה ונראה דודאי ס"ד לר' יוחנן דר' מ"מ קא בעי לענין אלמה ופשיטא ליה דאסור לטיעה. אבל דבכל קבעי לר' מאיר דאמר משמרת לביאה פסולה לא אלמה ולכך קבעי היכא דקדשה קטנה ונבגרה אי בתר נשואין אחלי' וכיון דאיכא פסולה ושכיבת לה

מעשה אירוסין משמרת לגיאה פסולה ולא אכלה אי אלמה לא. ופשיט לה מנופה דמתני' דאחלינן בתר נשואין וקא"ל לשוויה אלמה לא קא מיבעיא ליה אי כיון דס"ד דפשיטא ליה שאסור לטיעה דודאי מה תהני דמתני' דבתר נשואין אחלינן ולכן פשיט ליה דאסור לטיעה והשתא קא פשיט אלמה לטיעה ור"ל לעיל לא קא פשיט אלמה לדברי לאסר עלה נדעתו דדבי מ"מ היה שואלי ממנו לשוויה אלמה ועל כן היה ר' יוחנן סבור שהיה פשוט לטיעה ועל כן היה משיב לו לפי דעתך שפשוט לך דאסור לטיעה ומיבעיא לך אי תשכיבן לה לפסול מתרומה כיון דהאירוסין

מסורת הש"ס

א) פוטה כד., ב) (לעיל נט.), ג) (לעיל נט.) ד"ה ד), פוטה כה., ה) קדושין מז., ו) דף מ:, ז) כס"מ: והכי, ח) (חחר לפוט"ל), ט) (מגדר ה. ע"כ ליסנא אחרינא), י) ס"ת לאחריי.

תוס' חד מקמאי

בי אתא רבין אמר כהן שעשה מאמר ביבמתו לר"ג אכלה ראפי' לר"מ דאמר משמרת לביאה פסולה לא אכלה ה"מ ביאה פסולה מדאורייתא אבל ביאה פסולה מדרבנן כגון זה שאם בא עליה אחר אין בה פסולות אלא מדרבנן אכלה. יש לו אח חלל ד"ה אינה אוכלת לא נחלקו אלא בנתן לה גיטה ר"י אומר אוכלת אע"פ שאינו מאכיל במקום אחר אפילו לר"מ דאמר אינה אוכלת. ה"מ דיש לו להאכיל במקום אחר אבל הכא כיון דאינו מאכיל במקום אחר לא. וכ"ת להאכיל בחוזרת חוזרת פסקה מניה וחוזרה לבי נשא הוא אינגד גביה והלכתא כר יוחנן:

מוסף רש"י

שומרת יבם קרית לה. דקאמרת דלא תמתה, הא אשתו מעליא היא בגיאת זנות (תוספ כד.). **קנה לכל.** נאחד מן הכיאות גרושות הללו קנה לה לכל דכר ואוכלת בתרומה מיד אם הן הוא, אפילו הלך למדינת הים ולא בא עליה ביאה גמורה (לעיל נ.). **קנה דקתני מתני' קנה לכל.** אם כהן הוא מאכילה בתרומה ויורשה ומיטמא לה ומשקה ופוטרה בגט בלא חליצה (סוטה כד.). **לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה.** כפרשה ומה, לקוס על שם אחיו מתאלמנו ולפוטרה בגט, הא דקני לה יבם בביאה כל דהו מיבמה יבא עליה נפקא לן, הלא כתיב ומה יקחנה לו לאשה, אלא ומה יבא עליה ולקחה לו לאשה, ואשמעינן דביאתו עליה הן הן ליקומי האישות שלו, הלכך למידי דאמרה בהן פרשה דיבמה קנה נשואין הללו, אבל למידי אחרינא לאו נישואין נינהו, ומה אמור בפרשה פטור חליצה ע"י יבום ויקום על שם אחיו, שיורש את נכסי אחיו ואין אחיו מוליקן עמו (שם). **להשקותה כשהיא נשואה.** דאם תפתר לאחר נישואין שוקה על ידי קינוי של אירוסין, שאינו יכול להשקותה כשהיא ארוסה, דבעינן תחת אישה (סוטה כה.), על ידי גלגול. שקינא לה כשהיא נשואה ונפתרה ונתגלגל עליה שבועה על אירוסין אעיים אלא היו דאוריתא לשבועה כפי עצמן שהרי לא קניא (קדושין כז.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com